

Dražen Vrdoljak – Čovjek koji je utemeljio i formatirao rock kritiku

Dražen Vrdoljak rođen je 1. travnja 1951. u Splitu gdje završava gimnaziju, a 1969. dolazi u Zagreb na studij ekonomije. Od 1970. djeluje kao glazbeni novinar i kritičar, najprije u omladinskom, ubrzo u dnevnom tisku (Slobodna Dalmacija, Vjesnik, Večernji list) te tjednim listovima (Nedjeljna Dalmacija, Telegram, Oko, VUS, Studio). U njima prati pop, rock, jazz i zabavnu glazbu kritičkim diskursom koji često protuslovi tadašnjem samoproklamiranom sustavu vrijednosti na domaćoj glazbenoj sceni. Vrdoljakov medijski rad istodobno se širi na radio i televiziju (RTV Zagreb, 1971) gdje se u tisućama emisija, kao i u tisku, zalaže za jednake kriterije u procjenjivanju domaće i svjetske glazbene produkcije. Iako mu često prigovaraju da favorizira inozemnu glazbu, o njoj nikad ne prestaje informirati, među ostalim i prijevodima Ilustrirane rock enciklopedije (1978) i Ilustrirane jazz enciklopedije (1980). Blisko povezan s fenomenima koji su 70-ih mijenjali sliku popularne glazbe bivše države i projektima izvan dnevnog novinarstva (produkcija prvog albuma Buldožera 1975 te 1981. s Darkom Glavanom knjiga o Bijelom dugmetu pod naslovom Ništa mudro), Dražen Vrdoljak sudjeluje u organizaciji glazbenih manifestacija (Muzički biennale, festival Jazz Fair, YURM, programi Univerzijade '87, Eurosong '90, Croatian Music Aid), klupskih programa u vrijeme uzleta novoga vala (GSC Kulušić i Lapidarij) i mnogih koncerata (uključujući Rolling Stonese 1998. u Zagrebu). Bio je suradnik Leksikografskog zavoda Hrvatske i godišnjaka Euro Pop Book. Od 1977. struku glazbenog pisca primjenjuje u diskografiji na desecima albuma i antologija (Zagrebački jazz kvartet: 40 godina, Jazz u Hrvatskoj 1960.-1997., Pjeva Vam Ivo Robić, Zaboravljene zvijezde, Nikica Kalogjera: 50 pjesama, Zdenko Runjić: Moj galebe, 1962.-2002., Drago Diklić: Sve moje godine, Oliver: Sve najbolje, Drago Mlinarec: Krhotine, Boško Petrović: Ethnology, Beat na moru/Rock na moru) te tako stvara osebujnu zbirku tekstova o hrvatskoj popularnoj glazbi kojih je izbor pripremio za tisak. Osobito je zaslužan za pokretanje diskografske nagrade Porin, jer je kao prvi tajnik Upravnog odbora (1994, 1995) svojim inicijativama pomogao da se početna ideja o hrvatskom Grammyju razvije u instituciju hrvatske diskografije. Od 2003. ponovno sudjeluje u organizaciji Porina kao član Upravnog odbora Instituta hrvatske glazbene industrije (IHGI) i autor koncerata U počast pjesmama Arseno Dedića (2003) i U počast pjesmama Drage Mlinarca (2005). Programski je suradnik prvih dviju manifestacija Runjićeve

večeri (2005 i 2006) posvećenih preminulom skladatelju Zdenku Runjiću. Godine 2006. u zagrebačkoj galeriji Roland Planet priredio je izložbu svoje rock memorabilije, a početkom 2007. za Croatia Records retrospektivu diskografske karijere Olivera Dragojevića na tri CD-a box seta Kozmički Dalmatinac - Antologija 1975.-2005.

I to bi bilo to. Službena biografija o novinaru, glazbenom kritičaru i radijskom uredniku (s itekako značajnim iskoracima i na televiziji) koji je, zajedno s Darkom Glavanom, utemeljio i formatirao rock kritiku, bio i kritičar i aktivni sudionik domaće scene, pravi *connoisseur* glazbe i njen strastveni konzument.

Splitska tinejdžerska katalepsija nestaje u Zagrebu

Dražen je preminuo 9. svibnja 2008. u 57. godini ostavivši za sobom Ninu, ali i mnogo neobavljenog posla pa i netom pred smrt zgotovljenu knjigu s odabranim diskografskim bilješkama čije objavljivanje nažalost nije dočekaao. Među brojnim zapisima za izdanja domaće glazbene scene utisnute unutar njenih korica (naslov "Moje brazde" pozajmljen je od istoimene radijske emisije koju je Dražen "vozio" do samoga kraja) nalazi se i antologijski tekst s ovitka Oliverovog albuma "Malinkonija" iz 1977., u kojemu je neuobičajenim ispovjednim tonom progovorio i o sebi i o Splitu s kojim je, unatoč zagrebačke adrese, uvijek ostao "na ti". Doduše, na svoj način, bez kampanilističkih slinjenja i jeftine patetike od koje je – baš uvijek – bježao.

"...Tokom druge polovine šezdesetih godina spopala me u Splitu bolest koju bih danas nazvao tinejdžerskom katalepsijom. Riječnik stranih riječi definira katalepsiju, između ostaloga i kao "prisilno sugestivno stanje", što perfektno odgovara opisu stanja duha u kojem sam se tada nalazio. Akutne acne vulgaris, u kombinaciji s još nekim uzrocima, proizvele su na meni čudan slučaj obamrlosti koja je prve sezone bila potpuno autentična, a kasnije se sustavno pretvarala u stil. Manifestirala se svakojako, no za ovu priliku bit će možda dovoljno ako kažem da sam u sedamnaestoj godini, bez ičije pomoći, počeo slušati džez.

Usporedo s ovako netipičnim afinitetima formirao sam top-listu neprimjerenih averzija, na čiji je vrh često zasjela odbojnost prema splitskoj omladinskoj društvenosti. Grozio sam se pretemperamentne, sportski naelektrizirane gomile, a posebno me iritirao njen duhovni

kampanilizam kojeg sam tada poistovjećivao s glorificiranjem "splitskog načina života"..."

Kao Draženov mlađi sugrađanin koji je, doduše bez akni, koju godinu kasnije uzgojio istu odbojnost prema kampanilizmu i jednaku strast prema glazbi (doduše umjesto klasika jaza, strašno su me privlačili britanski glazbeni čudaci s "Canterbery scene" a onda i prvoborci ECM-a), itekako sam dobro razumio ove njegove retke. Uostalom, čemu tajiti, Dražen i Darko su mi bili najprije uzori a potom dragi i bliski prijatelji.

Dražen se uhvatio glazbenog novinarstva i kritike nakon odlaska u Zagreb na studij i to pišući najprije u omladinskom tisku a onda i za ozbiljne tiskovine. U nekima od njih sam ga i "naslijedio", a u drugima pak i sam pisao, prigrlivši rock kritiku kao disciplinu koja kritički, a ne udvorički secira izdanja i fenomene s rock, pop i jazz scene. Od Glavana sam naučio kako kao povjesničar umjetnosti mogu iskustva i "zanat" likovnog kritičara i formalne analize, primijeniti na glazbu a od Dražena uvjerenje da kritičar mora biti dosljedan, brutalno iskren u iskazu svojih ocjena i spreman na polemički "fight". Baš kao što je bio i on.

Recimo u svojoj kultnoj rubrici "Ploče" koju je kasnih sedamdesetih i početkom osamdesetih objavljivao u prestižnom dvotjedniku "Start". U tekstu od 3. rujna 1980. tako je u kritici albuma Pekinške patke, zapisao: "...U domaćem rocku uvijek su mi naročito smetali oni izvođači zbog kojih sam se neugodno osjećao slušajući ih u društvu s nekim tko po svom senzibilitetu nije sklon rock-glazbi. Pod ruku s raspekmeženim patetičarima, mutavim kantautorima, turobno siromašnim virtuozima i folirantskim glasnogovornicima (stil i opredjeljenje uopće nisu važni), Pekinška patka ulazi u red pojava koje neupućenima mogu poslužiti kao argument protiv zdrave pameti rocka, a da u jednakoj mjeri iritiraju i veliki dio publike vjerne toj glazbi. A činjenica da Pekinška patka pripada novoj generaciji domaćih rokera uvjerava nas da svaki slijedeći pravac ili trend odmah navuče prirepke-redikule koji imaju šansu da budu tretirani i eksponirani jednako, ako ne i bolje od originala...". Kako tipičan tekst za Dražena!

Ni "veliki" Štulić nije bio pošteđen dubinske (ali prije i poslije svega proročki točne) Draženove

dijagnoze. Povod za kritiku objavljenu 23. srpnja 1980. također u "Startu" bio je Azrin album prvijenac. "... Branimir Štulić Džoni, skladatelj, pjevač, gitarist i vođa trija Azra, uzrastom je, otprilike, na pola puta između prve zagrebačke pankerske bebe Jasenka Houre i svoga producenta Drage Mlinarca. No, izlazak na scenu u doba kad neki već razmišljaju o povlačenju, a mnogi postaju solidnim kandidatima za titulu "starog dosadnog prdeca", nije spriječio Štulića da se otisne novim valovima jugoslavenskog rocka. Na namreškanoj površini rokerske zajednice Zagreba, "Azra" u posljednje vrijeme uživa tzv. kult-status kao "slijedeća velika stvar", što je prema Štulićevu karakteristično visokom mišljenju o sebi – ravno ignoranciji: njegovo udivljenje "Azrom" svakog je trenutka barem sedam milja ispred ushićenja i najvjernijeg sljedbenika. Kad se ne iscrpljuje u veličanju "Azre", Štulićeva brbljavost materijalizira se u pjesmama. Za razliku od mnogih ploča jugoslavenskih rokera, kojima je kriza inspiracije zaštitni znak, Štulićev problem bio je drukčije naravi: što uvrstiti, a što odbaciti iz lagera pjesama kojima raspolaže? (...) No, iako bi se po kvantiteti moglo zaključiti da mu pisanje nije napor, njegove pjesme ne sadrže baš mnogo od ležernosti kojom ih on, kada, izbacuje. U njima prevladavaju grčevitost, patos, gorčina, oporost i zajedljivost, ali Štulićev duh nije sklon da frekvenciju povišena glasa isprekine signalima opuštenosti i predaha, odmorištima ironične distance ili naprosto zdravog zezanja. (...) Štulićev glas nije blagoslovljen naročitim opsegom ni impresivnim timbrom, sklon je izmicanju kontroli, pa se njegovo pjevanje više oslanja na elementarnu grlatost i efekt strasti interpretacije nego na artikuliranost i konstrukciju uvjerljive, raznovrsne vokalne izvedbe. Kao gitarist ograničen je na ritam, nespreman da odsvira duži i složeniji solo, ili da permanentno lijepi vruće akorde, čime prilično hendikepira kolektivan učinak trija koji se inače doima discipliniranim i uvježbanim – a bubnjanje Borisa Leinera posebnom atrakcijom (...). Štulićev egomanijački temperament nije se mogao sporazumjeti s Mlinarčevim producerskim sugestijama na obostrano zadovoljavajući način. Stoga, otkrivajući svoje dobre strane, on ujedno izlaže i skliske površine ličnosti koja se sa zakašnjenjem ukrcala u jugoslavenski rock-express, uvjerena da joj do Velikog odredišta više nema prepreka. Sretan put!".

Ljubitelj radija i popularizator countrya

Početak osamdesetih Dražen je svakodnevni kritičarski odnosno recenzentski posao

postupno napuštao. Kazao mi je tada – i to javno u intervjuu – da ga isključivo pisanje o pločama i koncertima ne zadovoljava. Naravno i dalje je ostao vjeran radiju – na kojem je i godinama ranije vodio kultnu emisiju "S domaće pop scene", rockerski program "međurepubličke" suradnje sa novosadskim i beogradskim studijem odnosno s prijateljima Vitom Simurdićem i Pecom Popovićem - a onda i televiziji na kojoj je koncem osamdesetih vodio sjajnu emisiju "Prozor". Zapravo, želio je što aktivnije djelovati na sceni kao voditelj klupskih programa – poput onoga u nezaboravnom "Kulušiću" - i organizator glazbenih manifestacija. Kad ga je bilo manje u novinama kao pisca bilo ga je – naizgled apsurdno - sve više u medijima i na pozornici. Mediji su ga naime voljeli koliko i on njih e pa ne čudi da je ispred kamera i foto objektiva bio koliko i s one novinarske "druge strane".

Dražen je bio prvi i najveći popularizator countryja pa i idejni pokretač Plave trave zaborava, član producenškog tima koji je iznjedrio antologijski prvijenac Buldožera iz 1975. a kasnije i producent live projekta Tedija Spalata; kao ko-autor – zajedno s Darkom Glavanom – napisao je prvu domaću rock biografiju, onu o Bijelom dugmetu "Ništa mudro"... Čak je i kao pridruženi klavirist nastupio na zajedničkoj turneji Filma i Idola...

Draženova lucidnost, spisateljski talent i erudicija u nekom bi "idealnom svijetu" bili možda pretočeni u naramke napisanih knjiga, snimljenih televizijskih glazbenih serijala i antologijskih boxova no, dakako, u "dolini suza" život se odvija po posve drugačijim shemama. Nama koji smo Dražena znali, s njime se desetljećima družili, zajedno proputovali tisuće kilometara i odgledali stotine koncerata, Vrdo je srećom ostavio mnogo više od objavljenih "naslova": dio sebe. Svima drugima koji ga nisu poznavali namijenjene su ove stranice s vrsnim i trajnožarećim tekstovima nenadmašnog poznavatelja glazbe, sjajnog novinara i kritičara te prvorazrednog glazbenog *connoisseura*.

Zlatko Gall